

Årsberetning 2025

Region Sønderjylland-Schleswig

Indhold

Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer	2
Kultur, sprog og borgermøder	7
Politisk og administrativ udveksling og samarbejde	20
Regionskontor & Infocenter	29

Kolofon:

Region Sønderjylland-Schleswig
Regionskontor & Infocenter
Lyren 1 6330 Padborg, Danmark
Tel. +45 74 67 05 01 Fax +45 74 67 05 21
www.region.de www.region.dk
www.kulturfokus.de www.kulturfokus.dk
www.kulturakademi.de www.kulturakademi.dk
www.pendlerinfo.org

Marts 2026

ISBN: 978-87-93827-53-0

Fotos: Tim Riediger (Cover til højre), Region Sønderjylland-Schleswig

Tryk og layout: Toptryk, Buskmosevej 4, 6300 Gråsten

Forord

Kære læsere!

Denne rapport om aktiviteterne inden for det grænseoverskridende samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig for året 2025 indeholder en række særlige forhold. Etableringen af en kulturaftale under helt nye rammebetingelser, en ekstrem stor efterspørgsel efter borgerprojekter og mangfoldigheden af de politisk behandlede emner er eksempler herpå. Derudover er det daglige arbejde en konstant i samarbejdet, hvor der arrangeres møder, afholdes arrangementer og søges dialog. Der blev behandlet omkring 3.700 henvendelser i grænsependlervejledningen, og der blev afholdt en lang række arrangementer. Nogle ting fremgår dog ikke af denne rapport:

Det store engagement fra de involverede i partnerforvaltningerne, de støttende foreninger og sammenslutninger samt de borgere, der arbejder for samarbejdet på tværs af den dansk-tyske grænse.

Vi takker dem alle og ser frem til en fortsættelse af det gode og succesrige samarbejde.

Peter Hansen, leder Regionskontor & Infocenter

Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer

Informationsformidling og nedbrydning af barrierer

Infocentret er det eneste uafhængige vejledningstilbud inden for informationsformidling og nedbrydning af barrierer i Region Sønderjylland-Schleswig og langt ud over regionens grænser. Pendlere, virksomheder, institutioner og myndigheder søger råd og hjælp hos Infocentret om en bred vifte af emner. Takket være mange års erfaring har Infocentrets eksperter en omfattende specialviden og en bred vifte af ekspertise, som kommer de råde søgende til gode.

Deltagelsen i samarbejdet 'Grenznetz' og arbejdet med identificeringen og analyse af mobilitetsbarrierer er blevet videreudviklet og styrket.

På trods af den personlige vejledning lokalt og træffetiderne hos partnerne næsten er indstillet, blev der gennemført 3.693 vejledninger. Efterspørgslen ligger dermed på 2023 niveau.

Grænsependler- og mobilitetsinformationsformidling

Informationsformidling til grænsependlere, virksomheder, myndigheder og institutioner med spørgsmål omkring hele spektret af grænseoverskridende emner udgjorde også i 2025 Infocentrets hovedaktivitet. 3.693 forespørgsler fra borgere, virksomheder, myndigheder og institutioner blev behandlet, besvaret og suppleret efter nærmere undersøgelse. Kompetente netværkspartnere blev konsulteret, hvor det var nødvendigt. Ud over Infocentrets informationsformidling er Skattestyrelsens vejledningsservice også blevet videreført. Spørgsmål blev afklaret i tæt samarbejde mellem Skattestyrelsen og vejlederne - for det meste pr. telefon. Der var 221 vejledninger på dette område.

På grund af det store antal tilflyttere fra Tyskland steg behovet for indkomstatter fra de danske skattemyndigheder markant. I samråd med Skattestyrelsen blev der aftalt en pragmatisk og hurtig fælles behandlingsprocedure. Denne praktiseres med succes til gavn for de skattepligtige borgere.

Vejledningen fordelt på emner i 2025:

Alment: Spørgsmål, der kan besvares uden hensyntagen til personen og den enkeltes individuelle situation.

Individuelt: Spørgsmål, som kun kan besvares ved at se på den individuelle personlige situation.

	2024	2025
Arbejdsmarked Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Tyskland uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.	0	0
Arbejdsmarked Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Danmark uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.	0	6
Arbejdsmarked Tyskland individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Tyskland, typisk dansk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	95	72
Arbejdsmarked Danmark individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Danmark, typisk tysk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	224	182
Skat alment i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat uden individuel karakter. Typisk: Mulig pendler uden et konkret arbejdstilbud. Typiske spørgsmål: Hvad er sidste frist for aflevering af selvangivelse? Hvor høj er den gennemsnitlige skat?	10	13
Skat individuelt i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat i nabolandet med individuel karakter. Typisk: Aktiv grænsependler, grænsependler på pension, mulig pendler med konkret arbejdstilbud, andre forhenværende grænsependlere. Typiske spørgsmål: Hvad kan jeg trække fra i skat? Kan jeg bruge grænsegængerreglen? Er det muligt at være ubegrænset skattepligtig? Hvorfor har jeg modtaget 6 årsopgørelser? osv.	971	1027
Sygesikring alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende sygesikring uden individuel karakter. Typisk: Hvor er jeg sygesikret som grænsependler? Hvor høj er sygedagpengesatsen generelt?	6	8
Sygesikring individuelt i Danmark eller Tyskland Kræver en betragtning af den enkeltes sag. Er beskæftigelsesperioden opfyldt? Hvor længe har man været syg? Hvor høj er sygedagpengesatsen?	306	353
Pension alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende folkepension, tjenestemandpension, egne pensionsordninger (fx Riester), førtidspension/Erwerbsminderungsrente, folkepension/Rente, efterløn/Vorruhestand og lign.	4	7
Pension individuelt i Danmark eller Tyskland Som ved pension almen men med personlig karakter.	590	618
Øvrig social sikring i Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, plejeforsikring arbejdsulykkeforsikring, familieydelse og efterløn.	2	3

	2024	2025
Øvrig social sikring i Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, arbejdsulykkesforsikring, familieydelse og dansk efterløn.	2	4
Øvrig social sikring i Tyskland individuelt Som ved alment men med personlig karakter.	222	156
Øvrig social sikring i Danmark individuelt Som ved almen men med personlig karakter.	292	315
Erhvervskontakter i Tyskland Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	1	1
Erhvervskontakter i Danmark Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	8	5
Øvrige spørgsmål alment eller individuelt Spørgsmål vedrørende andre ting end nævnt før som for eksempel giftermaal, skilsmisse, statsborgerskab.	1.142	923
Resultater		
Svar- med det samme uden yderligere sagsbehandling.	3.711	3462
Henvisning- Spørgsmålet skal besvares af den kompetente myndighed, da det hyppigt kræver en individuel afgørelse (der henvises direkte til den ansvarlige institution).	159	230
Undersøgelse og svar- Den individuelle sag skal undersøges i samarbejde med andre, eller spørgsmålet er så komplekst, at det skal undersøges nærmere. Kan principielt ikke besvares med det samme.	5	1

Information vedr. rådsøgende:	D 2024	D 2025	DK 2024	DK 2025	Andre 2024	Andre 2025
Lønmodtagernes arbejdssted	1.332	1073	1.172	847	8	21
De rådsøgendes nationalitet	2.878	2816	570	523	47	140
Firmasæde	83	66	76	91	0	1

Aktiviteter 2025

Der blev gennemført mange aktiviteter for yderligere at fremme det grænseoverskridende arbejdsmarked og præsentere samt synliggøre Region Sønderjylland-Schleswig.

Udvalget af forklarende videoer til hjemmesiden pendlerinfo.org er blevet udvidet. Her forklares de ofte stillede spørgsmål på en illustrativ måde. Videoerne er blevet godt modtaget og blev set 3.879 gange i 2025.

Der blev afholdt 35 arrangementer (seminarer, konferencer og foredrag). Der var 3.563 deltagere til arrangementerne. PR-arbejdet førte til forskellige artikler i pressen.

Følgende af Infocentrets aktiviteter bør fremhæves:

- Deltagelse i møderne i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger'

- Diverse informationsarrangementer ved foreninger, fagforeninger og virksomheder
- Opretholdelse af kontakter og arrangementer i Femern Bælt regionen
- Deltagelse i tilflytterarrangementer
- Deltagelse i Cross Border Panel

Informationsarrangementer

I 2025 blev der afholdt en række informationsarrangementer. Sammen med foreningen 'Grenzgänger' blev der bl.a. arrangeret møder om skat den 8.4.25 samt om sygesikring den 25.11.25. Infocentrets vejledere deltog i en række tilflytter- og jobmesser i regionen

Arbejdsmarkedsprojekter

Pendlerindsats Femern Bælt og vejledning i hele Schleswig-Holstein

Efter et 5-årigt projektarbejde (2020-2024) blev der i 2025 gennemført et nyt projekt med Region Sjælland, der havde fokus på vejledning og netværksopbygning. Kontakterne til aktører fra Fehmarnbælt-regionen blev etableret og udbygget, og synligheden af vejledningstilbuddet blev øget. På grund af de nye strukturer i Region Østdanmark skal der udvikles et nyt samarbejde.

Arbejdsgrupper, netværksgrupper og medlemskaber

Arbejdsgruppe Sygedagpenge Danmark

Sygedagpengearbejdsgruppen består af repræsentanter fra de danske kommuner/jobcentre. Arbejdsgruppen sikrer, at alle har opdateret information om sygedagpenge. Et mål er at gøre informationerne mere gennemskuelige for grænsependlere. Region Sønderjylland-Schleswigs Infocenter er tovholder i denne arbejdsgruppe.

Da behovet for vejledning er blevet mindre, mødes arbejdsgruppen nu kun en gang årligt for at udveksle erfaringer. Mødet blev afholdt den 26.9.2025.

Arbejdsgruppe om arbejdsløshedsforsikring

Netværket fungerer som et forum for erfaringsudveksling og afklaring af spørgsmål, der opstår i arbejdet med grænsependlere. Deltagerne er eksperter fra de danske a-kasser, brancheforeningen og den nationale arbejdsmarkedsmyndighed, som beskæftiger sig med grænsependlere og det grænseoverskridende arbejdsmarked. Arbejdsgruppen mødtes den 16.5.2025 og den 7.11.2025 og behandlede relevante aktuelle emner.

Jobcenternetværk

For at intensivere samarbejdet mellem arbejdsforvaltningerne og for at udvide kendskabet til det grænseoverskridende arbejdsmarked, blev der etableret et netværk af medarbejdere fra arbejdsforvaltningerne. Der blev afholdt et møde den 3.4.25. Der blev særligt behandlet spørgsmål omkring arbejdsløshed og hjemmearbejde.

Grenznetz

Samarbejdet Grenznetz arrangerede to konferencer i 2024.

- Grenznetzmøde in Kitzingen, 3.7.- 4.7.2024
- Grenznetzmøde in Osnabrück 4.12.-5.12.2024

Indholdsmæssigt blev der arbejdet med spørgsmål vedrørende beskatning samt social sikring og diskuteret aktuelle sager fra medlemsregionerne. Arbejdet i 'Grenznetz' skal ses som et vigtigt element i arbejdet med mobilitetsbarrierer, da den nødvendige ekspertise bliver opdateret og delt her.

Cross Border Panel / Grænsepanel

Ud over de formelle møder den 21. maj i København og den 9. december i Flensburg blev der afholdt flere møder mellem de involverede parter og de relevante myndigheder. Blandt andet mødtes repræsentanter fra Auswärtiges Amt, Bundesministerium für Arbeit und Soziales og Regionskontoret den 4. november i Berlin, og i en anden sammensætning blev der afholdt to møder med repræsentanter fra Bundesfinanzministerium, Bundesagentur für Arbeit – Familienkasse, Finanzamt Flensburg og Landesfinanzministerium. Der blev arbejdet succesfuldt med den oprindelige liste over rapporterede barrierer. Nye indberetninger blev registreret og analyseret, og der blev søgt efter løsninger. Det vellykkede arbejde fortsætter.

Kultur, sprog og borgermøder

I 2025 har teamet for kultur, sprog og borgermøder på Regionskontoret arbejdet med opstarten af den nye kulturaftale for perioden 2025–2028, igangsættelsen af Interreg-projektet NETE samt det fortsatte forvaltningsarbejde med Borgerprojektfondens. Opgaverne er blevet varetaget sideløbende med tilbagevendende aktiviteter, herunder servicering af fagfora og gennemførelse af den årlige lærerkonference.

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028

Starten på 2025 markerede også begyndelsen på den fjerde kulturaftaleperiode sammen med partnerne: de fire sønderjyske kommuner, Region Syddanmark samt Stadt Flensburg, Stiftung Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg, Land Schleswig-Holstein og med økonomisk støtte fra det danske kulturministerium. Med et samlet budget på ca. 20 mio. kr. støtter aftalen projekter inden for to hovedindsatsområder: *Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber* og *På sporet af demokratiet*.

Indsatsområde "Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber"

Indsatsområdet fokuserer på, hvordan livskvalitet og livsglæde kan styrkes gennem kulturelle fællesskaber i grænseregionen. Der er afsat midler til aktiviteten *Sammen om kulturen – sammen om naturen*, som administreres af teamet på Regionskontoret samt til tre eksternt forvaltede projekter. Derudover omfatter indsatsområdet midler til netværksaktiviteter og den dansk-tyske kulturpulje.

Sammen om kulturen – sammen om naturen (Sekretariatsprojekt)

Aktiviteten *VildKunst – slip jeres vildunger løs* er målrettet børnehaver i grænselandet. Børnene udforsker, sammen med en partnerbørnehave fra den anden side af grænsen, en af de 14 natureventyrruter, der er udviklet som et borgerpuljeprojekt. Efterfølgende skaber de kunstværker i naturen sammen med en professionel kunstner.

Vildkunst projekt

Forløbet i efteråret 2025 blev faciliteret af kunstpædagog Kerstin Maywald og omfattede besøg af kunstneren i hver daginstitution samt to fælles møder ved 2 udvalgte natureventyrruter i appen Natureventyr. Deltagerne var ADS Kita Breedlandweg i Flensburg og Øsby Børnehus ved Haderslev. Den 6. oktober blev danske og tyske børnehaver inviteret til en inspirationsdag med oplæg og praktiske workshops om temaet kunst og kultur i naturen. I 2026 vil vildkunst-forløbet blive gennemført med fire dansk-tyske børnehavepar.

Musikalsk talentfremme

De fire danske og tre tyske musikskoler fra Region Sønderjylland-Schleswig og folkBALTICA samarbejder om at styrke den musikalske talentudvikling blandt børn og unge. Samarbejdet har til formål at udvikle tværnationale kulturelle fællesskaber gennem musikken og styrke fødekæden mellem de danske og tyske musikskoler og folkBALTICA-ensemblet. Indsatsen "musikalsk talentfremme" består i kulturaftaleperioden 2025-2028 af tre indsatser: KulturKlang, folkBaltica ensemble og Folkakademi.

folkAKADEMI

folkBALTICA og musikskolerne samarbejder under overskriften "Folkakademi" om at styrke den musikalske talentudvikling i grænselandet. I 2025 gennemførte Folkakademiet to workshops for musikskoleelever, hvoraf den ene var som forberedelse, så musikskoleeleverne kunne deltage med et stykke i en af folkBalticas efterårskoncerter. Desuden spillede musikskoleelever igen forud for folkBaltica-festivalens åbningskoncert på Alsion, og der blev afholdt en folkworkshop for lærere.

folkBALTICA-ensemble

folkBALTICA-ensemble er et ungdomsensemble for talentfulde musikere i alderen 15-25 år, hvis udvikling har været en prioriteret indsats siden oprettelsen i 2013. Ensemblet er i løbet af årene blevet et tilløbsstykke under den årlige folkBaltica-festival og deltog i 2025 blandt andet i festivalens åbningskoncerter i Sønderborg og Husum samt afslutningskoncerten. Derudover optrådte ensemblet ved flere af festivalens efterårskoncerter og spillede skoleforestillinger. Via kulturaftalens støtte var det muligt at mødes til i alt 20 prøveweekender og indspille et helt nyt program med traditionel musik fra den dansk-tyske grænseregion.

KulturKlang

KulturKlang-samarbejdet er de syv danske og tyske musikskolars nye samarbejde, som fra 2025 erstatter den Dansk-Tyske Musikskoledag. Musikskoledagen har igennem mange år givet stor synlighed til den musikskole og den by, der afholdt dagen, men har også krævet utrolig mange økonomiske og administrative ressourcer af én enkelt aktører, bl.a. på grund af stadig strikse krav til sikkerhed. I det nye KulturKlang-samarbejde har musikskolerne mulighed for at styrke deres samarbejde på kryds og tværs og i løbet af hele kalenderåret. Samarbejdet var i 2026 i en opstartsfasen, men der blev afholdt dansk-tysk strygerdag i Flensburg med ca. 140 deltagere og Bigband-træf i Aabenraa, ligeledes med et fint fremmøde. Desuden er flere projekter i støbeskeen til 2026, bl.a. lydkunst- og improvisationsensemblet "KlangKunst".

Børneakademi Flensburg - talentudvikling og fællesskaber

Sønderjyske Fodbold har i 2025 påbegyndt etablering af et træningstilbud med base i Flensburg for unge danske og tyske fodboldspillere i den sydlige

del af Region Sønderjylland-Schleswig. Fokus er at udnytte talentet i støttende fællesskaber med vægt på både fysisk og mental sundhed og trivsel. Barnets netværk inddrages aktivt og skal inspireres til at bidrage til barnets udvikling og talentudfoldelse. Udover en ugentlig ekstra træning for de unge fodspillere blev spillerne og deres familier i 2025 også inviteret til fællesdage på stadion med fodboldkamp og aktiviteter samt til ekstra stævner. Der har været tilmeldt 78 spillere til Børneakademiet, og 14 forskellige klubber fra både dansk og tysk side var repræsenteret.

Forsøgsprojekter

Alle 7 grænsenære partnere bag kulturaftalen disponerer under indsatsområde 1 over kulturaftalemidler til gennemførelse af lokale forsøgsprojekter, der kan inspirere kulturaftalens partnerkreds. Forsøgsprojekterne er en del af kulturaftalens indsatsområde "Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber" og bliver således alle gennemført under denne overskrift.

Stadt Flensburg – VAND og Fermentering

Projektet *VAND* er et inkluderende danseteaterprojekt i samarbejde med skoler, et plejecenter og lokale kulturinstitutioner. 2025 var et opstartsår for projektet, hvor projektaktiviteterne blev planlagt sammen med de involverede skoler og andre aktører.

I projektet *Fermentering som kulturel bro* gennemføres der en dansk-tysk workshoprække, der skaber fællesskab gennem fælles kulinariske traditioner. De første aktiviteter blev gennemført i anden halvdel af 2025, og der deltog ca. 50 personer fra dansk og tysk side af grænsen i tilbuddet.

Stiftung Nordfriesland – Young Talents

Projektet skal fremme børn og unges talent inden for billedkunst og skabe fællesskaber på tværs af grænsen omkring kunsten. Projektets tværfaglige tilgang skal bidrage til at inspirere de unge til at udtrykke deres synspunkter og give dem udfoldelsesmuligheder gennem kunsten. Der er i 2025 blevet gennemført forløb i Husum, Niebüll og Skærbæk for børn mellem 10 og 14 år, og der har været stor efterspørgsel efter forløbene. I starten af 2026 skal de danske og tyske unge mødes i Skærbæk.

Kreis Schleswig-Flensburg - „I fællesskab. Aktiv. Opdag.“ Møder, aktivering og kulturelt fællesskab i byen Kropp

Projektet arbejder med social deltagelse, bevægelse og hverdagsnær dannelse for ældre mennesker i byen Kropp. Kulturstiftung Schleswig-Flensburg iværksætter forskellige forløb inden for bevægelse og kultur(arv) i Kropp og de omgivende kommuner. Dette sker i samarbejde med AWO Kropp og Sundhedsafdelingen i Kreis (sundhedsforebyggelse). Der vil blive afholdt arrangementer som f.eks. åben sang, historiske vandreture og kreative tilbud.

I 2025 blev samarbejdsstrukturer med sundhedsafdelingen opbygget, og projektaktiviteterne blev planlagt. Desuden blev der gennemført en litterær vandring og julesang med målgruppen, hvor der i alt deltog ca. 40 personer.

Sønderborg Kommune REAKTOR – kulturHUB for unge

Projektet har fokus på at støtte unge i alderen 16–25 år i deres personlige og faglige udvikling inden for kreative fag. Målgruppen skal via projektet opnå en større forståelse for de mange muligheder, de kreative fag rummer – blandt andet som potentielle karriereveje. Målgruppen skal også møde andre ligesindede og

rollemodeller, som kan inspirere dem og dermed styrke projektets formål. I 2025 er kortlægningen for projektet gået i gang, og opstart er blevet planlagt.

Tønder Kommune - DanceYOUWell

Tønder Kulturskole har i samarbejde med danser og koreograf Stela Korljan udviklet forløbet DANCEyouWELL. Projektet har fokus på dans og sundhed og på at gøre deltagerne stærke gennem dans – både fysisk og mentalt. Projektets udgangspunkt er, at dans er med til at give en sund opvækst hos børn, en "opvågnen" hos demensramte og kan forbinde generationer på tværs af alle tænkelige grænser. I efteråret 2025 blev der afviklet 10 workshops med børnefamilier på Kulturskolen og 2 workshops på plejehjem for beboere, pårørende og personale. I alt deltog ca. 230 personer i aktiviteterne. Alle workshops blev afholdt med dans, levende musik og billedkunst som omdrejningspunkt.

Haderslev Kommune KunstKurs!

I projektet KunstKurs anvendes kunstneriske forløb som metode til at styrke mental sundhed og trivsel. Projektet arbejder med at opbygge nye og inspirerende fællesskaber for og med potentielt sårbare målgrupper ved at sætte kunst i spil som metode til mental sundhed og trivsel og via etablering af nye og inspirerende fællesskaber. Der samarbejdes i alle projekter med en professionel billedkunstner, som har en markant praksis og er dygtig til at træde ind i netop det sociale rum, som det enkelte projekt kræver. I 2025 blev det første kunstneriske forløb gennemført i et samarbejde mellem billedkunstneren Louis André og Brugerhuset og afsluttet med ferniseringen "Maskernes verden" i november.

Aabenraa Kommune - Aabenraa Live Social

Aabenraa Live Social er et socialt fællesskabsprojekt omkring madlavning og koncerter. Aabenraa Live Social har til formål at samle en gruppe mennesker, der af forskellige årsager befinder sig i sårbare eller udfordrede livssituationer – eksempelvis fraskilte, ledige, ensomme eller andre, der oplever social isolation. Gennem madlavning, kultur og fælles oplevelser skal deltagerne opbygge relationer og blive en del af et stærkere lokalt fællesskab. Projektet var i 2025 i en opstartsfase og afholder sine første aktiviteter i starten af 2026.

Netværksaktiviteter

Under indsatsområde 1 er der afsat midler til to specifikke netværksaktiviteter *Iværk 2.0* og *Kulturtræf*, men der gennemføres også øvrige netværksaktiviteter, der finansieres med midler fra kulturaftalens marketingsbudget.

Iværk 2.0

Projektet "IVÆRK 2.0" er et ambitiøst ungeprojekt, der skal inddrage unge i alderen 15-25 år fra Sønderjylland-Schleswig og store dele af Danmark. Projektet har modtaget 10,5 mio. DKK / 1,4 Mio EUR i støtte fra NORDEA-fonden og medfinansieres af en række kulturaftaler og danske kommuner. IVÆRK 2.0 har til formål at støtte kunstnerisk aktivitet, kulturelt iværksætteri og diversitet blandt unge i Danmark og den tyske geografi, der hører til Region Sønderjylland-Schleswig. Dette skal bl.a. opnås gennem netværksmøder, camps og workshops med mulighed for faglig sparring og en ungepulje, hvis bevillingsudvalg består af unge.

IVÆRK 2.0 projektet har i 2025 støttet 13 aktiviteter i Region Sønderjylland-Schleswig, herunder koncerter på Mejeriet i Sønderborg, kunst på Norden-festival, aktiviteter under Gården-Festival, poetry slam i Flensburg og mulighedernes

marked i Husum eller endags-festival i Tønder. Alle aktiviteter er initieret og gennemført af unge.

Kulturtræf K26

I 2025 blev forberedelserne til Kulturtræf 2026/K26 – Kultur med udsyn igangsat. Træffet, der for tredje gang samler kulturaktører, beslutningstagere og fagfolk fra Danmark og Nordtyskland, har fokus på kulturens internationale potentialer, muligheder og barrierer i internationale samarbejder samt udvikling af konkrete værktøjer og netværk til tværnationale projekter. K26 afholdes i Haderslev den 3. juni 2026 og arrangeres af Region Syddanmark, Kulturregion Sønderjylland-Schleswig, Kulturregion Trekantområdet, Kultursamarbejdet ved Vadehavet og Kulturregion Fyn.

Kulturmøde Mors

I 2025 havde Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig sammen med tre andre kulturaftaler og en lang række Lokale Aktionsgrupper samt Plan-og Landdistriktsstyrelsen et fælles telt på Kulturmødet Mors, kaldet "Mødelandet". Kulturmødet Mors er stedet, hvor folk fra hele den danske kulturbranche en gang årligt mødes til diskussioner, oplæg, ny viden og kulturelle oplevelser. Formålet med teltet var at synliggøre kulturregionernes, de Lokale Aktionsgruppers (LAG) og Plan-og Landdistriktsstyrelsens arbejde med kulturudvikling i hele landet. Via teltet "Mødelandet" inviterede aktørerne til samtaler om, hvordan kultur er en drivkraft for udvikling i hele landet, og hvordan samarbejdet og udviklingen i fællesskab kan blive endnu bedre. Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig havde i den forbindelse ansvaret for at planlægge og gennemføre en samtale med titlen "Samtalen vi deler – demokrati, deltagelse og kultur på tværs" og var desuden aktivt involveret i bemanningen af teltet med rådgivning omkring Borgerprojekt-fonden og bidrag til aftenarrangementet "Smag på landet". Det er vurderingen, at de deltagende aktører fik god opmærksomhed omkring deres indsatser med velbesøgte samtaler og godt publikumsflow.

Kultur- og netværksmøde om demokrati og dannelse

Som opstart på den nye kulturaftaleperiode blev der den 31. marts afholdt et kultur- og netværksmøde, hvor det blev drøftet, hvordan kunst og kultur kan fremme demokratisk dannelse i en tid, hvor demokratiet er udfordret. Lidt over 90 deltagere deltog i arrangementet.

Kultur i natur

Under overskriften "Kultur i natur" blev der den 6. oktober afholdt en inspirationsdag for børnehavemedarbejdere med fokus på æstetiske læreprocesser i naturen. Gennem et inspirerende oplæg af Hanne Kusk og to praksisnære workshops fik deltagerne ny viden og konkrete idéer, der kan omsættes direkte i hverdagen i dagtilbud. På dagen blev der desuden fortalt om kulturaftalens tilbud om deltagelse i Vildkunst-projektet, og der var mulighed for at netværke med kolleger fra andre dagtilbud.

Dansk-tysk kulturpulje

Som en del af budgettet for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig er der afsat midler til "dansk-tysk kulturpulje". Tilskuddet bliver fremskrevet årligt og var i 2025 på 398.571 DKK / 53.499 EUR. Puljen består af tidligere amtskommunale midler, som Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig i aftaleperioden kan anvende til

at støtte initiativer og projekter, der fremmer det dansk-tyske kultursamarbejde og understøtter kulturaftalens intentioner.

I 2025 valgte Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig at afsætte midlerne til udvikling af et teaterstykke, der kan vises som optakt til aktiviteten "democraticamp" men også uafhængigt heraf blive vist på skoler i grænselandet som samtalestarter for en dialog om demokrati, medborgerskab og civil ulydighed. Teatret Møllen fik tildelt opgaven, og i 2025 blev stykket både vist på democraticampen og på yderligere fem skoler.

Aabenraa	Grænseegnens Friskole
Tønder	Ludwig Andresen Schule
Stadt Flensburg	Goethe-Schule Flensburg
Stadt Flensburg	Ostseeschule Flensburg
Aabenraa	Kongehøjsskolen Aabenraa

Tilbagemeldingerne har været så gode, at der planlægges med yderligere fritstående skoleforestillinger i 2026.

Indsatsområde 2 "På sporet af demokratiet"

Indsatsområdet "På sporet af demokratiet" understøtter, at børn og unge gennem kulturelle og kunstneriske aktiviteter udvikler forståelse for demokratiske værdier og lærer færdigheder som kritisk tænkning, samarbejde og konflikthåndtering. Indsatsen skal samtidig minde voksne om, at aktivt medborgerskab og respekt for andres synspunkter er afgørende for et velfungerende demokrati. Under indsatsområdet er der afsat midler til tre aktiviteter *democraticamp*, *demokratisaloner* og *praktivisme*.

Den mobile demokratisalon

Med det formål at flere borgere og målgrupper fra begge sider af grænsen indgår i samtaler om demokratiet og at demokratiforståelsen i området styrkes, har der i 2025 fundet to demokratisaloner sted. Begge demokratisaloner rettede sig mod et dansk-tysk publikum og gav mulighed for at se demokratiets styrker og udfordringer i et nyt perspektiv. Demokratisalonen "Ver-rückt / Tosset" arrangeret af Deutsche Zentralbücherei Apenrade, tog afsæt i et tysk-ukrainsk teaterstykke, som fik publikum til at forstå, hvordan demokratiet udfordres af krig og kriser. Den efterfølgende samtale med publikum var en øjenåbner for mange. Den anden demokratisalon "De unge sætter dagsordenen" med Tønder Kommunes Biblioteker som tovholder var en demokratisalon arrangeret af unge for unge, hvor de unge først fik træning i at planlægge og gennemføre demokratiske samtaler og derefter selv stod for afholdelsen af salonen. Salonerne er planlagt i en arrangementsrække hen over efterår / vinter, hvorfor der afholdes to yderligere arrangementer i februar / marts 2026.

Der vil efter planen blive gennemført en ny runde demokratisaloner i efterår 2026 / vinter 2026.

Democraticamp 2025

Forløbet "democraticamp" skal styrke unges demokratiforståelse og deres evne til at reflektere over og udtrykke deres mening om en demokratisk problemstilling. Forløbet bestod i 2025 af kommunalpolitiske introdage, hvor elever på 8. og 9. klassetrin mødte lokalpolitikere og gennemførte et lokalpolitisk rollespil, samt af en tredages democraticamp for danske og tyske skoleklasser, hvor eleverne

skulle arbejde med et demokratisk dilemma med afsæt i forskellige kunstgenrer. Udgangspunktet for det demokratiske dilemma var forumteaterstykket HÆRVÆRK udviklet til projektet af Teatret Møllen i Haderslev. Workshoplederne blev valgt ud fra høj kunstnerisk faglighed og gode formidlingsevner til målgruppen. I 2025 deltog to skoleklasser fra Stadt Flensburg og to skoleklasser fra Aabenraa Kommune i projektet. Tilbagemeldingerne fra forløbet var meget positive. I 2026 vil forløbet efter planen blive gennemført med skoler fra Tønder Kommune og Kreis Nordfriesland.

Praktivisme

Projektet skal styrke børns klimahåb ved at lade dem arbejde kunstnerisk med konkrete klimaudfordringer og udveksle problemstillinger med jævnaldrende på tværs af den dansk-tyske grænse.

I 2025 blev projektet konkretiseret sammen med skolekonsulenter, og der var opbakning til et dagsarrangement for elever fra 4.-6.klasse.

Første gennemførelse finder sted i juni 2026, hvor de danske og tyske børn mødes til kunstneriske workshops under temaet "Klimahåb via handling". Forløbet understøttes af kunstnere, en social facilitator og kort forberedende materiale til lærerne.

Kommunikation og arrangementer i regi af kulturaftalen

PR, artikler og SoMe

I 2025 har kommunikationen haft særligt fokus på opstarten af den nye kulturaftaleperiode samt formidlingen af kulturaftalens overordnede indsatsområder og tilbud. Der blev udsendt 8 presseinvitationer og 4 pressemeddelelser. Via SoMe og nyhedsbreve fortæller sekretariatet også om de tilbud, som partnerskabet har til aktører på tværs af grænsen.

Publikationer

I regi af kulturaftalen blev der i 2025 udgivet en lærervejledning som forberedende materiale til aktiviteten [democraticamp](http://www.kulturakademi.de/dk/materialien/dansk-tysk-democraticamp/) www.kulturakademi.de/dk/materialien/dansk-tysk-democraticamp/ og et inspirationskatalog til dagtilbud "Inspiration til børns møde gennem kultur i natur", der har til formål at inspirere til møder mellem børn på tværs af grænsen gennem kultur i naturen. Der er særligt fokus på børnehavernes møder, pædagogernes arbejde med børnene og samarbejdet med kunstnere, men idéerne kan også anvendes i forbindelse med generationsmøder og fritidsaktiviteter for familier.

En publikation om aktiviteterne i Kulturaftaleperioden 2021-2024 viser, hvor imponerende mange aktiviteter, der blev gennemført med et relativt beskedent budget.

NETE – et Interregprojekt om netværk og kompetenceudvikling

Interreg-projektet NETE – NETværk / Netzwerke / Transversal / Empowering løber fra december 2024 til november 2027 og har et samlet budget på 2,8 mio. EUR, hvoraf 1,8 mio. EUR finansieres af Interreg.

NETE skal styrke netværksdannelse og øge kompetencerne hos institutioner, organisationer og borgere til at udvikle og gennemføre dansk-tyske projekter. Projektet adresserer udfordringer som manglende viden om fordelene ved

grænseoverskridende samarbejde samt uudnyttede muligheder for partnerskaber mellem frivillige organisationer og på tværs af offentlige forvaltninger i Danmark og Tyskland. Projektet har et tematisk fokus på at få udviklet nye samarbejder på områderne "Sundhed og livskvalitet", Klima og bæredygtighed", "Demokrati og medborgerskab".

Projektmanagement delmål 1

Styregruppen består af repræsentanter fra projektets partnerskab (Region Sønderjylland-Schleswig/Aabenraa Kommune, Stiftung Nordfriesland, Kulturstiftung Schleswig-Flensburg, Næstved Kommune, Kreis Ostholstein, Hansestadt Lübeck, Land Schleswig-Holstein, Region Syddanmark, Fachhochschule für Verwaltung Dienstleistung Altenholz, UCSYD. Desuden er kommunerne Sønderborg, Haderslev og Tønder repræsenteret i styregruppen.

Aktøranalyse og kortlægning af potentialer delmål 2

Som led i NETE-projektet stod Region Syddanmark for en omfattende analyse af det grænseoverskridende samarbejde mellem civilsamfundsorganisationer og borgernære aktører i Interreg-programområdet. Analysen byggede på svar fra 1.511 respondenter og undersøgte både omfanget af samarbejdet og karakteristikaene for organisationer, der samarbejder på tværs af grænsen, og dem, der endnu ikke gør. Organisationerne blev vurderet ud fra type, medarbejderstruktur, afhængighed af frivillige og organisatorisk integration.

Et centralt element i analysen var inddelingen af organisationerne i fem grupper – fra aktive samarbejdspartnere til organisationer uden samarbejdsintentioner – og en sammenligning af deres motivation, udbytte, udfordringer og barrierer for samarbejdet. Analysen viser, at samarbejdet ofte er båret af ildsjæle og personlige relationer, og at mange organisationer ønsker at samarbejde, men mangler viden om mulighederne. Resultaterne giver et solidt grundlag for at styrke eksisterende fællesskaber og inspirere til nye samarbejder, hvilket er et fokus i projektets kommende to år.

Analyseresultaterne blev præsenteret på en velbesøgt workshop på Folkehjem i Aabenraa den 10. december.

Netværksaktiviteter delmål 3

De to målgrupper i delmålet er offentlige forvaltninger og civilsamfundsaktører. Begge målgrupper skal inspireres og hjælpes til at blive en del af dansk-tyske samarbejder.

Studieture

Det er et væsentligt mål for NETE projektet at gøre det nemmere for forvaltningsansatte at støtte op om tværfaglige dansk-tyske projekter, og derfor blev der i 2025 gennemført to ud af tre studieture målrettet forvaltningspersoner. Studieturene forholder sig til NETE's tre tematiske fokusområder.

Demokrati og medborgerskab (25.–26.06.2025)

Omkring 60 personer deltog i den to dage lange dansk-tyske studietur, hovedsageligt fagfolk fra kommunale institutioner. Målet var faglig udveksling om demokrati, borgerinddragelse og medborgerskab.

Programmet omfattede foredrag, diskussioner og praktiske eksempler fra kommuner og institutioner i Danmark og Tyskland. De tematiske hovedpunkter var blandt andet kommunal borgerinddragelse (Sønderborg, Næstved, Schleswig),

demokratiundervisning med børn og unge (Flensburg, Tønder), erindringsarbejde som et sted for demokratisk læring (KZ-Gedenkstätte Husum-Schwesing, Museum Frøslevlejren) samt strategier til fremme af demokrati og forebyggelse af ekstremisme (Land Schleswig-Holstein/ Landesdemokratiezentrum). Besøg i Frøslev, Flensburg og Kiel samt forskellige samtaleformater under busturene fremmede den grænseoverskridende udveksling og den fælles refleksion. Studieturen gav mange ideer til det praktiske arbejde i forvaltningen og civilsamfundet og styrkede det dansk-tyske netværk inden for demokrati. Som resultatet af arbejdet med emnet demokrati og medborgerskab er der blevet udarbejdet en publikation, der skal gøre det nemmere at udvikle dansk-tyske projekter på området. Materialet er rettet mod offentlige forvaltninger og aktører i civilsamfundet. Publikationen beskriver samfundsstrukturer i Danmark og Tyskland/Schleswig-Holstein og forklarer nøglebegreber, som kan være svære at oversætte. Den indeholder konkrete projekteksempler, sammenligninger og forslag til projekter, så læseren får en klar forståelse af demokratiske strukturer og muligheder for deltagelse. Formålet er at fremme erfaringsudveksling, styrke interkulturel forståelse og inspirere til nye eller videreudviklede dansk-tyske samarbejdsprojekter. Materialet kan downloades på hjemmesiden www.projekt-nete.eu.

Deltagere studietur

Studietur "Sundhed og livskvalitet" (11.-12.11.2025)

Omkring 50 deltagere deltog i den to-dages dansk-tyske studietur i Fehmarnbelt-regionen. Formålet med studieturen var faglig udveksling om sundhedssystemer, mental sundhed og tiltag til fremme af livskvalitet i Danmark og Tyskland.

I centrum stod foredrag og diskussioner om strukturerne i det danske og tyske sundhedssystem samt om mental sundhed og trivsel hos børn, unge og unge voksne. Programmet blev suppleret med praktiske eksempler, herunder arbejdet i selvhjælpsgrupper (KISS), tilbud om ungdomsrådgivning (HEADSPACE) samt forebyggende tiltag på arbejdspladsen.

Et besøg på rehabiliteringsklinikken Asklepios Klinik am Kurpark i Bad Schwartau samt rundvisninger i sundheds- og frivilligcentret i Maribo gav indblik i konkrete

tilbud inden for pleje og forebyggelse. Kulturelle og bevægelsesorienterede programpunkter fremmede desuden diskussionen om emnet livskvalitet.

Styrkelse af interkulturelle samarbejdskompetencer delmål 4

Delmålet vil gennem forskellige efteruddannelses tiltag styrke kompetencerne blandt civilsamfundsaktører og forvaltninger til at gennemføre dansk-tyske projekter og arbejde mere strategisk og organisatorisk forankret med det dansk-tyske samarbejde.

I 2025 blev der gennemført et kursus i netværksfacilitering i en dansk-tysk kontekst. Kurset var for de kommunale forvaltninger, der i 2026 og 2027 skal bidrage til at gennemføre netværksmøder for foreninger og øvrige interessenter. UCSYD og Fachhochschule für Verwaltung Dienstleistung Altenholz, arbejdede også intensivt på at forberede det kompetenceforløb i projektledelse og interkulturelle samarbejdskompetencer, der vil blive udbudt i 2026 og 2027. Et output af delmålet er en læringsplatform.

Borgerprojektfond

Regionskontor & Infocenter har siden den 1.1.2023 stået for forvaltningen af en Borgerprojektfond, der støtter borgernære dansk-tyske projekter og møder. Det er Interreg Deutschland-Danmark, der har bevilget midler til at drive fonden. Fonden vil i perioden 2023-2029 kunne fordele over 28.608.000 DKK / 3.840.000 EUR til borgernære aktiviteter i Interreg-programområdet. Fondens puljemidler er fordelt på tre puljer:

- **Borgerpuljen** støtter innovative og borgernære dansk-tyske projekter inden for alle områder og temaer af relevans for borgerne.
- **Transportpuljen** støtter dansk-tyske møder mellem børn og unge op til 26 år. Der kan også søges om støtte til ture for børn og unge til nabolandet, hvis det er forbundet med en formidling af samfundsforhold, kultur, sprog eller natur.
- **Netværkspuljen** støtter møder mellem voksne, hvis formålet er at opbygge nye netværk, fremme erfaringsudveksling eller konkret projektplanlægning.

Der er lavet et organisatorisk setup omkring Borgerprojektfonden, der er designet til at sikre fondens relevans i hele Interregprogramområdet, og det betyder, at Interreg-programmets partnere, danske kommuner og repræsentanter fra mindretallene indgår i fondens bevillingsstruktur.

En administrativ følgegruppe håndterer mindre ansøgninger, mens fondens bevillingsudvalg træffer beslutninger vedrørende større ansøgninger på beløb fra 186.250 DKK / 25.000 EUR. Bevillingsudvalget overvåger løbende, om tildelingene er i overensstemmelse med fondens overordnede formål. Bevillingsudvalget afholdt møde den 8.5.2025 og den 10.11.2025.

Bevillingsudvalget havde i december 2025 følgende medlemmer:

- Formand, Kathrine Monsrud Ekelund, Region Sjælland
- Næstformand, Mario De Vries, Kreis Schleswig- Flensburg
- Signe Bekker Dhiman, Aabenraa Kommune
- Kjeld Thrane, Haderslev Kommune
- Jens Wistoft, Region Syddanmark
- Lene Rikke Bresson, Guldborgsund Kommune

- Kim Dawartz, Næstved Kommune
- Kim Johansen, Kulturregion Fyn
- Nickolai Hamann, KKR Sjælland
- Daniel Dürkop, Stadt Flensburg
- Udo Maart, Kreis Nordfriesland
- Axel Westphal-Garken, Stadt Neumünster
- Nils Förster, Kreis Rendsburg-Eckernförde
- Birgit Künzel, Stadt Kiel
- Hans-Joachim Friedemann, Hansestadt Lübeck
- Hiltrud Weddeling, Kreis Ostholstein
- Jens A. Christiansen, dansk mindretal

Et centralt dagsordenspunkt i bevillingsudvalget har været, hvordan den store efterspørgsel på støtte midler håndteres. Ved udgangen af 2025 var 66 % af de samlede midler til de tre puljer allerede bevilget, selvom midlerne oprindeligt var planlagt til at dække hele fondsløbetiden. For at imødekomme udfordringen havde udvalget i slutningen af 2024 bedt sekretariatet om at forberede en følgeansøgning til Interreg. Interreg-udvalget besluttede i juni 2025 at udskyde behandlingen af følgeansøgningen med et år, så den først kommer til behandling i juni 2026.

Borgerpuljen

I 2025 blev der bevilget 19 ansøgninger gennem borgerpuljen, der samlet fik bevilget 4.039.822 DKK / 542.259 EUR.

Der blev godkendt 4 store ansøgninger med en støttesum fra 186.250 DKK / 25.000 EUR, og 15 mindre ansøgninger med et støttebehov på under 186.250 DKK / 25.000 EUR. Den gennemsnitlige støttesum var på 238.934 DKK / 32.072 EUR. Seks projekter involverede projektpartnere fra mindretallene.

De bevilgede projekter fordeler sig tematisk på den måde, at 11 ud af de 19 projekter kan betegnes som kulturprojekter, 2 projekter som idrætsprojekter; 3 projekter har et uddannelsesperspektiv, 1 projekt har fokus på klima og bæredygtighed, mens de sidste 2 projekter handler om demokrati og medborgerskab. I 9 af projekterne var børn og unge den primære målgruppe.

Et af de bevilgede projekter med partnere fra Region Sønderjylland-Schleswig var *Demokrati i krig og fred* med Kulturstiftung Schleswig-Flensburg, Pædagogisk Udviklingscenter Aabenraa Kommune og Idtstedt Stiftung som projektpartnere. Gennem projektet blev der udviklet en animationsfilm om krig, fred og demokrati i grænselandet. Derudover mødtes en dansk og en tysk skoleklasse til en workshop med to teaterpædagoger, der på kunstnerisk vis fik eleverne til at reflektere over magt og afmagt.

Et andet bevilget projekt var *Grænseoverskridende Filmpartnerskab*, hvor Altes Gymnasium i Flensburg og Vojens Ungeunivers fik bevilget 540.281 DKK / 72.521 EUR til at gennemføre en uge med dansk-tyske filmworkshops efterfulgt af en intensiv workshop for særligt interesserede elever. Projektet bygger på erfaringer fra et tidligere gennemført filmforløb med støtte fra Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig

Transportpuljen

I løbet af 2025 er der blevet godkendt 161 transportpuljeansøgninger. Den samlede bevilling til disse projekter var på 2.177.816 DKK / 292.324 EUR. De 161 ansøgninger omfatter 6.781 børn og unge. 17 ansøgninger omfatter mindst en partner fra mindretallene.

Transportpuljen kan støtte møder mellem børn og unge på tværs af grænsen, og 42 ansøgninger faldt ind under denne kategori, svarende til 26 %. I de øvrige 74 % af de bevilgede ansøgninger var der tale om en gruppe børn eller unge, der tog på tur til nabolandet.

Netværkspuljen

Netværkspuljen har til formål at understøtte etableringen af nye dansk-tyske netværk, fremme den første erfaringsudveksling på tværs af grænsen og lette planlægningen af ansøgninger til borgerpuljen. Puljen blev åbnet medio februar 2024, og der blev i 2025 bevilget støtte til 23 ansøgninger. Den samlede bevilling til de 23 ansøgninger udgør 281.384 DKK / 37.773 EUR. Der er blandt andet blevet bevilget midler til et netværksmøde mellem Flensburger Tennisclub an der Marienhölzung e.V. og Sønderborg tennisklub og til et møde mellem Vojens håndboldforening og TSV Glücksburg 09.

Arbejdsgrupper, netværksgrupper og samarbejdsarrangementer

Fehmarn Belt Learning Network

Regionskontor & Infocenter er netværkspartner i Interregprojektet, der har Næstved kommune som leadpartner. Projektet skal styrke samarbejdet inden for uddannelse, ungemiljøer og kultur på tværs af Femern Bælt med det formål, at unge klædes på til fremtidens arbejdsmarked.

Dansk-Tysk Biblioteksforum

Dansk-tysk Biblioteksforum står for samarbejdet mellem danske og tyske biblioteker i Region Sønderjylland-Schleswig. Regionskontor & Infocenter varetager sekretariatsfunktionen. I 2025 blev der afholdt to møder.

I januar mødtes medlemmerne på Stadtbibliothek Flensburg, som her fik mulighed for at præsentere sig selv. Der er blevet arbejdet meget med forskellige målgrupper, således også børnefamilier og tosprogede unge i Flensburg. Deltagerne oplyste hinanden om diverse løbende projekter og der blev givet mulighed for at udforske samarbejdsmuligheder. Samtidigt drøftede medlemmerne, hvordan bibliotekerne udfylder deres rolle som vigtige samfunds bærende institutioner, der fremmer demokratisk deltagelse og skaber rum for offentlig debat. Konkrete tiltag i den nye kulturaftaleperiode blev præsenteret. Her er der afsat midler til gennemførelse af demokratisaloner, hvor bibliotekerne opfordres til at være med.

I december mødtes medlemmerne i Padborg og der blev ført livlige diskussioner om aktuelle politiske udfordringer og bibliotekernes påvirkning hhv. mulighed for at påvirke samfundsdebatten. Ytringsfrihed og censur er emner, som bibliotekerne forholder sig aktivt til. Arbejdet med demokratisaloner er startet, og bibliotekerne er i gang med at planlægge næste års aktiviteter.

Dansk-tysk Lærerkonference

Den dansk-tyske lærerkonference henvender sig til sproglærere fra Danmark, der underviser i tysk, og sproglærere fra Tyskland, der underviser i dansk. Konferencen har status som Landesfachkonferenz Dänisch og modtager et tilskud fra IQSH (Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein). Lærerkonferencen tilrettelægges i tæt samarbejde med IQSH, Grenzgenial og UC Syd (University College Syddanmark).

Lærerkonferencen 2025 under emnet "Sæt ord på verden /"Die Welt in Worte fassen", satte fokus på sprogets rolle i mødet med andre mennesker og kulturer – og på den motiverende sprogtilegnelse. Konferencen bestod af oplæg, dialog og praksisnære workshops. Således holdt Gunvor Vestergaard et inspirerende oplæg om "At møde de andre uden at miste sig selv". Kultur og sprog giver altid en "rygsæk", og den er mange ikke bevidste om. Et andet oplæg satte fokus på bevægelsens betydning for sprogindlæring. Her kunne deltagerne lære om konkrete, metodiske kneb for at få alle op af stolene og ind i en sprogindlæring i bevægelse.

Konferencen er en vigtig årlig begivenhed, der styrker samarbejdet mellem danske og tyske undervisere.

Politisk og administrativ udveksling og samarbejde

Bestyrelse

Region Sønderjylland-Schleswigs bestyrelse havde i december 2025 følgende medlemmer:

- Formand Regionsrådsmedlem Jens Wistoft, Region Syddanmark
- Næstformand Kreispräsident Walter Behrens, Kreis Schleswig-Flensburg
- Stadtpräsidentin Susanne Schäfer-Quäck, Stadt Flensburg
- Kreistagsabgeordnete Telse Dierks, Kreis Nordfriesland
- Borgmester Jan Riber Jakobsen, Aabenraa Kommune
- Borgmester Erik Lauritzen, Sønderborg Kommune
- Borgmester Mads Skau, Haderslev Kommune
- Borgmester Jørgen Popp Petersen, Tønder Kommune
- Svend Wippich, Südschleswigscher Wählerverband
- Hauptvorsitzender Hinrich C. Jürgensen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Jörg Andresen, repræsentant grænsekommuner Kreis Nordfriesland
- Thomas Rasmussen, repræsentant grænsekommuner Kreis Schleswig-Flensburg
- Johannes Callsen, Landesregierung Schleswig-Holstein, selvsuppleret medlem (uden stemmeret)

Bestyrelsen afholdt møde den 7.3.2025, 20.6.2025, 19.9.2025 og 8.12.2025.

Følgende emner blev behandlet:

- Årsberetning 2024
- Årsregnskab 2024
- Halvårsberetning og halvårsregnskab 2025
- Samarbejde beredskab fra 2026
- Sundhedsstrukturereform i Danmark
- Handlingsplan 2026
- Budget 2026
- Status implementering strategi og samarbejdsaftale
- Folkemøde i grænselandet
- Interreg A efter 2027
- Emner Udvalg for grænseregional udvikling
- Borgerprojektfond
- Interreg-projekt NETE
- Kulturaftale 2025-2028
- Regionaldag 2025
- Mobilitetsbarrierer, dansk-tyske arbejdsgrupper
- Resiliens som tværgående opgave

Formandskabet holdt løbende kontakt om aktuelle emner og opgaver. Den 1.12.2025 mødtes formandskabet med formændene for udvalgene for at drøfte tværgående emner som prioritering af det grænseoverskridende samarbejde i partnerforvaltningerne, fremtidig personalesituation på Regionskontor & Infocenter, resiliens som tværgående opgave, Cross Border Panel og arbejdskraftmangel. Desuden blev der set tilbage på 2024 og frem mod 2025.

Møde formandskabet med 25. års medarbejderjubilæum, Anne-Mette Olsen

Regionaldag

Dette års regionaldag – forummet for kommunale beslutningstagere i grænseregionen – samlede den 18. juni 2025 omkring 60 repræsentanter i Padborg fra partnerforvaltningerne og erhvervsfremmende institutioner. Vedvarende energi og det stadig mere anstrengte arbejdsmarked var overskriften for arrangementet, der både satte fokus på de hidtidige initiativer i Region Sønderjylland-Schleswig vedrørende klimaforandringer og de deraf følgende arbejdsmarkedspolitiske spørgsmål.

Regionaldag 2025

Besøg af den danske europaminister

Den 26. maj 2025 besøgte den danske europaminister Marie Bjerre Region Sønderjylland-Schleswig og blev på Regionskontoret orienteret om det grænseoverskridende samarbejde af Jens Wistoft og Walter Behrens. Blandt andet blev den fremtidige Interreg-støtte drøftet og mobilitetsbarrierer blev beskrevet.

Forvaltningsgruppe

Forvaltningsgruppen forbereder bestyrelsesmøderne og sikrer udvekslingen af erfaringer mellem partnerne. Forvaltningsgruppen havde følgende medlemmer i december 2025:

- Poul Bruun, Haderslev Kommune
- Bela Bergemann, Stadt Flensburg
- Silke Alsen, Kreis Schleswig-Flensburg
- Margriet Pless Jansen, Region Syddanmark
- Jan-Torge Voß, Kreis Nordfriesland
- Anne Schulz, Sønderborg Kommune
- Julia Henriette Schatte, Aabenraa Kommune
- Nikolai Reil, Tønder Kommune
- Arne Rüstemeier, Land Schleswig-Holstein
- Ruth Maria Candussi, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Berit Erichsen, Südschleswigscher Wählerverband
- Maja Konietzko, repræsentant grænsekommuner Kreis Nordfriesland
- Jörg Pantel, repræsentant grænsekommuner Kreis Schleswig-Flensburg

Forvaltningsgruppen afholdt møde den 7.2.2025, 23.5.2025, 29.8.2025 og 21.11.2025 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Bestyrelsesarbejde
- Årsregnskab og årsberetning
- Budget
- Handlingsplan
- Dansk sundhedsstrukturereform
- Regionaldag 2025
- Grænsekontrol
- Status implementering strategi og samarbejdsaftale
- Interreg
- Interreg-projekt NETE
- Folkemøde
- Udvalg for grænseregional udvikling
- Aktuelt fra Regionskontor & Infocenter
- Mødeplanlægning

Arbejdsmarkedsudvalg

Arbejdsmarkedsudvalget har følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevant udvikling på arbejdsmarkedsområdet
- Diskussioner og stillingtagen til arbejdsmarkedspolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans
- Drøftelse af initiativer til fremme af arbejdsmarkedet på tværs af grænsen
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab

Udvalget havde følgende medlemmer i december 2025:

- Formand Jon Krongaard og Susanne Nyland (forvaltning), Haderslev Kommune
- Næstformand Carsten-Friedrich Sörensen og Axel Scholz (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Bo Jessen og Theresé Alette Andersen (forvaltning), Tønder Kommune
- Jan Prokopek Jensen og Lasse Ahlmann Kamp (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Heide Brodda og Nils Wienke (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Dorrit Knudsen og Nikolaj Lorenz Stage Jensen (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Dirk Jäger og Holger Engelke (forvaltning), Stadt Flensburg
- Anita Boje-Nasution, Land Schleswig-Holstein
- Jens Wistoft og Margriet Pless Jansen (forvaltning), Region Syddanmark
- Christian Dirschauer, Dansk mindretal
- Ruth Candussi, Deutsche Minderheit
- Frank Nickelsen, frisisk mindretal

Udvalget afholdt møde den 12.5.2025 og 10.11.2025. Udvalget fik aktuel information om de relevante emner og beskæftigede sig med følgende emner:

- Den aktuelle situation på arbejdsmarkedet
- Tilflytterpolitik
- Dansk arbejdsmarkedsreform
- Arbejdsmarkedsberetning
- Mangel på arbejdskraft
- Nyt fra grænsependlervejledningen
- Mobilitetsbarrierer

Møde den 10.11.25 om emnet mangel på arbejdskraft sammen med Udvalget for Grænseregional Udvikling

Som aftalt mødtes de to udvalg til et fælles møde for at drøfte den forventede mangel på arbejdskraft. Repræsentanter for arbejdsformidlingerne, men også for erhvervsfremmende institutioner, aflagde rapport fra deres respektive fagområder og fremlagde mulige løsninger.

Udvalget for grænseregional udvikling

Udvalget for grænseregional udvikling har følgende opgaver:

- Gensidig udveksling af information vedrørende relevante emner
- Diskussioner og stillingtagen til relevante problemstillinger i den grænseregionale udvikling
- Identificering og behandling af relevante initiativer og projekter
- Regelmæssig faglig sparring med bestyrelsens formandskab

Udvalget havde følgende medlemmer i december 2025:

- Formand Bjørn Allerelli Andersen og Anne Schulz (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Dorte Soll og Julia Schatte (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Næstformand Leon Bossen og Bela Bergemann (forvaltning), Stadt Flensburg
- Børge Frank Koch og Poul Bruun (forvaltning), Haderslev Kommune
- Julia Nissen og Jan-Torge Voß (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Petra Schulze og Silke Alsen (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg

- Leif Høeg Jensen og Nikolai Reil (forvaltning), Tønder Kommune
- Karsten Byrgesen og Margriet Pless Jansen (forvaltning), Region Syddanmark
- Arne Rüstemeier, Land Schleswig-Holstein
- Carsten Leth Schmidt, Deutsche Minderheit
- Bjørn Ulleseit, Dansk mindretal
- Ingwer Nommensen, frisisk mindretal

Udvalget afholdt møde den 17.3.2025, 16.6.2025, 22.9.2025 og 10.11.2025. Udvalget fik aktuelle informationer om de relevante emner og beskæftigede sig med følgende emner:

- Præsentation Sønderborg Lufthavn
- Præsentation områdefornyelsen Lyreområdet
- Regionaldag 2025
- Masterplan for Bosætning, Erhverv og Grøn Vækst
- Grænsehandel
- Præsentation Center Parcs Nordborg Resort
- Flensburgs vej til CO₂-neutral fjernvarmeforsyning, Stadtwerke Flensburg
- Mangel på arbejdskraft (fælles møde med Arbejdsmarkedsudvalget)

Udvalget på besøg i Nordborg Resort

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har følgende opgaver:

At fungere som uafhængigt politisk bevillingsudvalg i forhold til aktuelle Interreg-projekter, hvor Region Sønderjylland-Schleswig har fået tillagt kompetence hertil, og såfremt andre bevillingsorganer ikke er involveret

- At fungere som uafhængig politisk styregruppe for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig
- Støtte kendskab til nabosproget med det formål, at alle kan anvende deres eget sprog
- Informationsudveksling i forhold til relevante udviklinger inden for udvalgets fagområder
- Initiator for projekter, som støtter det borgernære kulturmøde og den sproglige mangfoldighed

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig havde følgende medlemmer i december 2025:

- Formand Erik Kennel, Udo Maart og Johanna Jürgensen (forvaltning), Kreis Nordfriesland
- Næstformand René Andersen, Eva Ebbesen og Kia Fog Kristensen (forvaltning), Tønder Kommune
- Kjeld Thrane, Hanne Pedersen og Christian Haugk (forvaltning), Haderslev Kommune
- Franziska Brzezicha, Mario De Vries og Dirk Wenzel (forvaltning), Kreis Schleswig-Flensburg
- Clemens Schmidt, Daniel Dürkop og Anne Rieger (forvaltning), Stadt Flensburg
- Thomas Worm Larsen, Christel Leiendecker og Casper Rasmussen (forvaltning), Sønderborg Kommune
- Signe Bekker Dhiman, Carina F. Davidsen og Karsten Justesen (forvaltning), Aabenraa Kommune
- Sarina Quäck, Dansk mindretal
- Marion Petersen, Deutsche Minderheit
- Frank Nickelsen, frisisk mindretal
- Vibeke Sypli Enrum, Region Syddanmark
- Dr. Philipp Salamon-Menger, Ministerium für Allgemeine und Berufliche Bildung, Wissenschaft, Forschung und Kultur

Udvalget afholdt møde den 12.3.2025, 16.6.2025 og 29.9.2025. Kulturudvalget beskæftigede sig med følgende emner:

- Årsberetninger 2024
- Årsregnskaber 2024
- Handlingsplan 2025-2026
- Dansk-tysk kulturpulje
- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024
- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028
- Interreg-projekt NETE
- Borgerprojektfond

Kulturfaggruppe

Kulturfaggruppen støtter det grænseoverskridende samarbejde på kulturområdet. Den består af medarbejdere fra de respektive kulturforvaltninger i de syv regionale partnerforvaltninger i Region Sønderjylland-Schleswig, Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark. Kulturfaggruppen er desuden administrativ styregruppe for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig og har bl.a. følgende opgaver:

- Forberedelse af kulturudvalgets møder
- Idéer, erfaringsudveksling, behandling af kulturelle emner

Kulturfaggruppen havde følgende medlemmer i december 2025:

- Lone Winther Romme, Sønderborg Kommune
- Paul Mattis Quark, Stadt Flensburg
- Lotte Rosing Videbæk, Region Syddanmark
- Nathalie Gerstle, Kulturstiftung Nordfriesland
- Gry Vissing Jensen, Haderslev Kommune
- Claudia Koch, Kulturstiftung Schleswig-Flensburg
- Rebecca Dohm, Tønder Kommune

- Dörte Törper, Land Schleswig-Holstein
- Anja Peist, Aabenraa Kommune

Kulturfaggruppen afholdt møde den 21.2.2025, 10.4.2025, 21.5.2025, 12.9.2025, 12.12.2025 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Forberedelse og efterbehandling af kulturudvalgets møder
- Årsberetninger og årsregnskaber 2024
- Handlingsplan 2025-2026
- Dansk-tysk kulturpulje
- Kulturaftale 2021-2024
- Kulturaftale 2025-2028
- Borgerprojektfond
- Interreg-projekt NETE

Vidensklynge sprog

Vidensklyngen sprog består af nøgleaktører fra både Danmark og Tyskland, der arbejder med nabosprogene dansk og tysk. Der er deltagelse fra kommunernes skoleforvaltninger, undervisningsministeriet i Kiel, repræsentanter fra diverse uddannelsesniveauer, det nationale center for fremmedsprog i Danmark og IQSH. Formålet med vidensklyngen er at fremme nabosprogene gennem erfaringsudveksling, udvikling af den dansk-tyske nabosprogsdidaktik og fælles initiativer.

Vidensklyngen sprog afholdt møde den 9.5.2025 og 14.11.2025 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Folkeskolens nye fagplaner til tysk
- Nye tiltag for at fremme nabosprogene dansk og tysk
- Projektpræsentation GerDa
- EPX og tysk
- Undervisningskultur på tværs af grænsen
- Status på didaktikken for regionale og mindretalssprog
- Status for projektet "At købe katten i sækken"

Faggruppe Børn, unge og fritid

Faggruppen Børn, unge og fritid er et fagligt netværk, som sikrer en udveksling af idéer og initiativer på området børn, unge og fritid mellem partnerforvaltningerne.

Faggruppen Børn, unge og fritid afholdt ingen møder i 2025.

Faggruppen SpoReg (Sport i regionen)

Faggruppen er en sammenslutning, som består af repræsentanter for idrætsorganisationer på begge sider af grænsen. Faggruppens møder tager på den ene side sigte på gensidig udveksling af informationer om initiativer, aktiviteter og projekter i grænseområdet, og på den anden side på at forbedre samarbejdet mellem idrætsorganisationerne i regionen, arrangere stævner for idrætsudøvere på begge sider af grænsen samt intensivere ungdomsarbejdet og støtte op om gensidig deltagelse i træningscamps og arrangementer.

Faggruppen SpoReg havde følgende medlemmer i december 2025:

- Karin Thade Petersen, DGI
- Jens Christian Hansen, Danmarks Idrætsforbund, DIF
- Tade Corinth, Kreissportverband Nordfriesland, KSV Nordfriesland
- Michael Franzke, Kreissportverband Nordfriesland, KSV Nordfriesland
- Susanne Weidemann, Kreis Schleswig-Flensburg
- Thore Naujeck, Deutscher Jugendverband für Nordschleswig
- Christian Flader, Deutscher Jugendverband für Nordschleswig
- René Lange, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, SDU
- Doris Kempe, Sportverband Flensburg, SV Flensburg
- Angelika Carstesen, Sportverband Flensburg, SV Flensburg
- Marion Blasig, Kreissportverband Schleswig-Flensburg, KSV SL-FL

Faggruppen afholdt møde den 28.1.2025, 17.6.2025 og 19.11.2025 og beskæftigede sig med følgende emner:

- Beskyttelse af børn og unge
- Landstævne 2025
- Interregprojekt NETE
- Integration af personer med indvandrerbaggrund
- ESG og CRSD i foreningsarbejdet
- ESG ved DGI
- Borgerprojektfond
- Erfaringsudveksling

Udveksling af information med partnerne

Bestyrelsesmedlemmerne bliver regelmæssigt informeret om aktuelle emner og udviklinger i et politisk nyhedsbrev, som blev udsendt tre gange i 2025.

Slotsdialog

Den 18. september 2025 afholdt Handwerkskammer Schleswig-Holstein, Region Sønderjylland-Schleswig og Industrie- und Handelskammer Flensburg for fjerde gang Slotsdialogen.

I en tysk-dansk kontekst drøftede omkring 70 eksperter fra Tyskland og Danmark konkrete udfordringer, fandt pragmatiske løsninger og lærte af hinanden.

Der var konkret tale om følgende udfordringer:

- Udstationering af tredjelandsstatsborgere
- Cross Border Panel Mobilitetsbarrierer
- Grænseregionen i tal: Tysk-dansk erhvervsrapport

Beredskab

Da Interreg-støtten udløb, blev der afholdt flere møder for at drøfte fortsættelsen af det vellykkede samarbejde, og der blev forhandlet om en fortsættelse med deltagelse af alle partnere. Den 10. december blev den tilhørende aftale underskrevet.

Interessealliance togtrafik

For at varetage de fælles interesser og koncentrere indsatsen, sluttede en række lokale og regionale aktører sig sammen i et interessefællesskab med medlem af Forbundsdagen, Stefan Seidler, som initiativtager. Der blev afholdt et hybridt møde, hvor de politiske mål blev afstemt, og trafikoperatørernes interesser blev præsenteret. Region Sønderjylland-Schleswig står for den sekretariatsmæssige servicering. Arbejdet fortsættes i 2026.

Tilsyn hjemmeundervisning

I takt med den øgede tilflytning af tyskere til Danmark og et dermed forbundet stigende antal henvendelser vedrørende hjemmeundervisning af børnene har de danske tilsynsmyndigheder nedsat en arbejdsgruppe med udveksling af erfaringer og afklaring af fagligt relaterede spørgsmål som mål. Takket være det tætte samarbejde med grænsependlervejledningen kan der udveksles relevant information direkte med denne gruppe.

Socialt bedrageri

På initiativ fra Aabenraa Kommune mødtes repræsentanter for kontrolmyndighederne for at undersøge mulighederne for et tættere samarbejde om bekæmpelse af socialt bedrageri i grænseoverskridende sager. Ud over at identificere behovet for information, blev der drøftet problemstillinger i forhold til databeskyttelse samt praktiske kommunikationsmuligheder. Det blev aftalt at arbejde videre med emnet.

Servicering og udbygning af netværk og medlemskaber

- **AEBR** (Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab) og særligt de tyske medlemmers gruppe var meget aktiv i 2025. Der blev afholdt tre bestyrelsesmøder og tre møder med de tyske medlemmer eller fagudvalg – hovedsageligt virtuelt.
- På grund af projektarbejdet for Region Sjælland var der en lang række kontakter til partnere i **Femern Bælt-regionen**.
- **DialogForumNorden** indkaldte til to møder.

Regionskontor & Infocenter

2025 var et travlt og succesfuldt år for Regionskontor & Infocenter. Arbejdet var præget af dynamik og en hurtig reaktion på ydre påvirkninger. Mange informationer blev videresendt og offentliggjort for at støtte og forbedre informationsstrømmen i Region Sønderjylland-Schleswig.

Lederen af Regionskontoret, Peter Hansen, gennemførte 198 tjenestemøder, interviews, møder, foredrag og netværksmøder.

Markedsføring og offentlighedsarbejde

I 2025 blev der udsendt syv pressemeddelelser fra Regionskontor & Infocenter.

Pressemeddelelserne gav generel information om nye udviklinger i Region Sønderjylland-Schleswig og må vurderes at have spillet en mindre rolle i de senere år. 38 nyheder blev offentliggjort på hjemmesiderne region.dk/de og pendlerinfo.org.

Region Sønderjylland-Schleswig, Regionskontor & Infocenter blev nævnt 79 gange i pressen og andre publikationer.

Lederen af Regionskontor & Infocenter gav 16 interviews om grænseoverskridende samarbejdsemner.

Der blev udgivet følgende publikationer:

- Årsberetning 2024
- Arbejdsmarkedsrapporter
- B-solution rapporter

Nyhedsbrevet "Regionsinfo" er udkommet fire gange og har 866 abonnenter. Det orienterer om nyt fra Region Sønderjylland-Schleswig, men netværkspartnere har også mulighed for at offentliggøre deres information på denne måde. Nyhedsbrevet "Pendlerinfo" udkom fire gange og har 969 abonnenter. Pendlerinfo-nyhedsbrevet behandler aktuelle emner af interesse for grænsependlere.

Region Sønderjylland-Schleswigs hjemmesider www.region.de, www.region.dk og www.pendlerinfo.org blev godt modtaget i 2025. I perioden fra 1. januar til 31. december 2025 var der 27.443 besøg på www.region.de/dk og 138.015 besøg på www.pendlerinfo.org. Der bliver løbende lagt nyheder ud på hjemmesiderne.

Region Sønderjylland-Schleswig er også repræsenteret på Facebook med 1.376 follower. Her bliver der lagt informationer ud og gjort opmærksom på arrangementer. Dette medie bruges også til at gøre opmærksom på hjemmesiderne region.de/dk og pendlerinfo.org. I 2025 blev der offentliggjort 55 Facebook-opslag.

Finansiering Regionskontor & Infocenter 2025 og 2026

Regionskontor & Infocenter er finansieret af partnerne på følgende måde:

Partner	2025		2026	
	DKK	EUR	DKK	EUR
Region Syddanmark	1.925.020	258.392	1.925.020	258.392
Sønderborg Kommune	320.252	42.987	233.262	31.310
Haderslev Kommune	239.001	32.081	173.556	23.296
Tønder Kommune	157.460	21.136	113.850	15.282
Aabenraa Kommune	252.886	33.942	183.413	24.619
Kreis Nordfriesland	964.867	129.512	876.367	117.633
Kreis Schleswig-Flensburg	964.867	129.512	876.367	117.633
Stadt Flensburg	964.867	129.512	876.367	117.633

